కథా కౌముది

పున్నమి చందురుడు
ఎం.ఆర్.వి. సత్యనారాయణ మూర్తి

"యాదమ్మా, ఓ యాదమ్మా! రేపైనా పనిలోకి వస్తావా...?"

గౌరమ్మ పిలుపుకి బయటకు వచ్చిన యాదమ్మ గౌరమ్మని చెయ్యిపట్టుకుని పాక బయట నున్న నులకమంచం మీద కూర్చోబెట్టింది.

"రాంపండుకి జొరం వచ్చింది వదినా. అందుకని ఈ రోజు రాలేకపోయాను. రేపు తప్పకుండా వస్తాను. ఇప్పుడే వాడికి కొంచెం తగ్గింది. రేపు వాడిని సూరమ్మవ్వకు అప్పజెప్పి పనిలోకి వస్తాను. నన్ను వదిలెయ్యకు వదినా. "కళ్ళమ్మట నీళ్ళు బొట బొటా కారుస్తూ చెప్పింది యాదమ్మ.

ఆమె ముఖం చూసి చలించిపోయింది గౌరమ్మ. అనునయంగా ఆమె భుజం మీద చెయ్యివేసి "నా జట్టు లోంచీ నిన్ను తీసెయ్యను. నీకు పని చూపిస్తూనే ఉంటాను. దిగులుపడకు." అని ఓదార్చింది.

"కన్నబిడ్డ కాకపోయినా కంటికి రెప్పలా చూసుకుంటున్నావు. ఏనాటి బంధమో ఇది. నిజంగా రాంపండు చాలా అదృష్టవంతుడు. నీకు కాకుండా వేరెవరికైనా దొరికితే వాడు చాలా ఇబ్బందులు పాలయ్యేవాడు. వాడి గురించి అందరూ కథలు కథలుగా చెప్పుకుంటున్నారు. అసలు వాడు నీకు ఎలా దొరికాడో చెప్పు" ఆతృతగా అడిగిందింది గౌరమ్మ.

పమిట చెంగుతో కళ్ళు తుడుచుకుని చెప్పింది యాదమ్మ.

"వినాయక నిమజ్జనం సంబరం చూద్దామని నేనూ, మా ఆయనా నిరుడు తణుకు వెళ్ళాం. నరేంద్ర సెంటరులో నిలబడి సంబరం చూస్తున్నాం, బుట్టబొమ్మలు, శక్తివేషాలు, డాన్సులు, రెండెడ్ల బండి మీద దేవుడి వేషాలు వేసుకుని ఊరేగుతున్న వాళ్ళను ఎంతో ఆనందంగా చూసాం. ఊరేగింపు సెంటరు దాటి ముందుకు వెళ్ళడానికి గంట సమయం పట్టింది. అప్పుడు మా కంట పడ్డాడు రాంపండు.

'అమ్మా' అంటూ గుక్కపట్టి ఏడుస్తున్నాడు. జనం ఎవరి హడావిడిలో వాళ్ళు వెళ్ళిపోతున్నారు. ఒకరిద్దరు చూసి "పాపం పిల్లాడు తప్పిపోయినట్టున్నాడు" అని అన్నారేగానీ ఒక్కరూ వాడి దగ్గరకు వచ్చిన వారే లేరు. నేనే ఉండబట్టలేక వాడిని తీసుకుని సముదాయించి బెల్లం జీడి చేతిలో పెట్టాను. జీడి తీసుకున్నా ఏడుపు మాత్రం ఆపలేదు. రాజయ్య ప్లాస్టిక్ గిలక్కాయ తీసుకువచ్చి వాయించి వాడి రెండో చేతిలో పెట్టాడు. అప్పుడు ఏడుపు ఆపి జీడి తినడం మొదలు పెట్టాడు. కాసేపయ్యాక వాడి అమ్మ గుర్తు వచ్చినట్టుంది మళ్ళీ ఏడవడం ప్రారంభించాడు.

వాడిని చంకనేసుకుని పక్కనే ఉన్న షోడా షాపు ఓ కూల్‌డ్రింక్ తీసుకుని వాడికిచ్చాం. అది తాగేసి అలసటగా నా భుజం మీదే నిద్రపోయాడు. ఆ సెంటరులో ఇంకో గంటసేపు ఉన్నాం. ఎవరైనా ఈ పిల్లాడి కోసం వస్తారేమోనని. ఎవరూ రాలేదు. ఏం చేద్దామని అడిగాను రాజయ్యని. పోలీస్ స్టేషన్ కెళదాం పదమన్నాడు. నడుచుకుంటూ పోలీస్ స్టేషన్‌కెళ్ళి, విషయం చెప్పి, ఈ బాబుని మీ దగ్గరుంచుకోండి. ఎవరైనా వాళ్ళ బంధువులొస్తే అప్పగించండి అని చెప్పాం. వాళ్ళు ససేమిరా వల్ల కాదన్నారు. ఈ కుర్రాడిని ఎవరు కాపలా కాస్తారు? నీ అడ్రసు ఇచ్చి వెళ్ళు. ఎవరైనా పిల్లాడి తప్పిపోయాడని వస్తే నీ దగ్గరకు పంపిస్తామని చెప్పారు. మా అడ్రసు ఇచ్చి రాంపండుని ఇంటికి తీసుకు వచ్చాం. తర్వాత వారం గడిచాక పోలీస్ స్టేషన్‌కు వెళ్ళి అడిగితే పిల్లాడి కోసం ఎవరూ ఫిర్యాదు చేయలేదని చెప్పారు.

పెంచడానికి నీకు ఇబ్బందైతే చెప్పు. వాడిని ఏదో చోట చేర్పిద్దాం అన్నాడు హెడ్డుగారు. ఈ వారం రోజుల్లోనూ రాంపండు మా పిల్లలతో బాగా కలిసిపోయాడు. మా పరిస్థితి అంతంత మాత్రంగానే ఉన్నా వాడిని వేరేచోట ఉంచడం మాకిష్టంలేకపోయింది. "మేమే

పెంచుతాం వీడిని ఎవరైనా వస్తే మాత్రం మా దగ్గరకు పంపించండి. వాళ్ళ బిడ్డను వారికప్పగించి వేస్తాం" అని చెప్పి రాంపండుని ఇంటికి తెచ్చేసుకున్నాం. ఇంతవరకూ ఎవరూ వాడికోసం రాలేదు. పాపం వాడి అమ్మ ఎంత దుఃఖపడుతుందో వాడి గురించి."

"అయితే వాడి పేరు రాంపండుని ఎవరు చెప్పారు యాదమ్మా?"

"ఎవరూ చెప్పలేదు. నేనే వాడిని రాంపండని పిలుచుకుంటున్నాను. కానీ ఈ ఏడాదిలో 'అమ్మ' అన్నమాట తప్పితే ఇంకోమాట వాడినోట రాలేదు. పిల్లాడు ఎదుగుతున్నాడు గానీ వాడికి మాటలు రావడం లేదు. పై వారంలో ఇటువంటి పిల్లల్ని చూడటానికి హైదరాబాద్ నుండి పెద్ద డాక్టరు వస్తారని సుబ్రమణ్యం మాష్టారు చెప్పరు. అప్పుడు రాంపండుని తీసుకెళ్ళి చూపించాలనుకుంటున్నాం."

"నీ ఇద్దరు పిల్లలతోకుటుంబాన్ని భారంగా నెట్టుకొస్తున్న నువ్వు రాంపండు బాధ్యతని కూడా తీసుకోవడం నిజంగా చాలా గొప్ప విషయం. నీది చాలా దొడ్డమనసు. అందుకే నువ్వంటే నాకభిమానం. వాడికి జ్వరం కొంచెం తగ్గిందంటున్నారు కదా, రేపు పనిలో కొచ్చేయ్! సుబ్బరాజుగారి పొలంలోనాట్లు వేయాలి. ఎనభైరూపాయలు కూలీ. ఎంతోమంది పని ఇప్పించమని నా చుట్టూ తిరుగుతున్నారు. వాళ్ళని కాదని నీకేఇస్తున్నానంటే నువ్వు నన్ను అర్థం చేసుకోవాలి మరి."

"నా కష్టం, సుఖం తెలిసిన మనిషివి.నువ్వే వదినా. నిన్ను భగవంతుడు చల్లగా చూస్తాడు."

"సరేలే! మన ముచ్చట్లు ఎప్పుడూ ఉండేవే! నేను వెళతాను మరి " అని ఇంటి ముఖం పట్టింది గౌరమ్మ.

✡✡✡

వారం రోజులు గడిచాకా రాంపండుని హైదరాబాద్ నుండి వచ్చిన పెద్ద డాక్టరుకి చూపించారు రాజయ్య, యాదమ్మ. డాక్టరు పావుగంటసేపు పరీక్షించి "ఈ అబ్బాయికి మిగతా లక్షణాలన్నీ బాగున్నాయి. ఒక్క "మాట" విషయంలోనే తేడా వచ్చింది. ఇతనికి ముందు పుట్టిన పిల్లలు మాట్లాడుతున్నారా?" అని అడిగారు.

"మాకు తెలియదండి."

"అదేమిటి? ఇతను మీ అబ్బాయి కాడా...?

"కాదండి. గత ఏడాది ఈ టౌన్‌లోనే దొరికాడండి. పోలీసులకు తెలియపరచి మేమే పెంచుకుంటున్నామండి."

వారి మాటలకు డాక్టరు ఆశ్చర్యపోయాడు. ఈ సమాజంలో మానవత్వం ఇంకా మిగిలేఉందని గ్రహించి ఆనందపడ్డాడు కూడా.

"చూడండి. మీరు పేదవారిలా ఉన్నారు. హైదరాబాదులో ఇటువంటి పిల్లలను చూసేందుకు సంస్థలున్నాయి. అందులో ఈ అబ్బాయిని చేర్పించడానికి నేను సహకరిస్తాను. ఆలోచించుకోండి.

రాంపండుని వదిలి ఉండటానికి యాదమ్మ ఇష్టపడలేదు.

"డాక్టరుబాబూ! ఎంతకష్టమైనా మేం పడతాం. మా రాంపండుకి మాట రావాలి. వాడు బాగా చదువుకుని పెద్ద ఉద్యోగం చేసి పేదలకు ఉపయోగపడాలి. వాడిని ఏదో చోట వదిలేసి చేతులు దులుపుకోలేం. ఈ రోజుల్లో మీ డాక్టర్లు కుదర్చని రోగాలు లేవు కదా! ఆ రకంగా మీరు ఈ పిల్లాడికి సాయం చేయండి. భగవంతుడు మీలాంటి మంచోళ్ళని చల్లగా చూస్తాడు."

యాదమ్మ మాటలకు చిరునవ్వు నవ్వాడు డాక్టరు.

"సరేనమ్మా! నాకు తెలిసిన సంస్థ ఒకటి ఈ ఊళ్ళోనే ఉంది. వారికి ఉత్తరం రాసి ఇస్తాను. మీకు సహాయం చేస్తారు." అని స్పీచింగ్ ఇనిస్టిట్యూట్ వారికి ఉత్తరం రాసి రాజయ్యకిచ్చాడు డాక్టర్. ఆయనకు కృతజ్ఞతలు తెలిపి బయటకు వచ్చారు యాదమ్మ, రాజయ్య.

రాజయ్య తన రిక్షాలోనే రాంపండుని, యాదమ్మని ఎక్కించుకుని కాలేజ్‌గ్రౌండుకి తీసుకువచ్చాడు. ఇంటిదగ్గర నుండీ తెచ్చుకున్న అన్నం తిన్నాక మళ్ళీ రిక్షా ఎక్కి పాలిటెక్నిక్ కాలేజీ పక్కనున్న స్పీచింగ్ ఇనిస్టిట్యూట్‌కి వాళ్ళిద్దర్నీ తీసుకువెళ్ళాడు రాజయ్య.

ఇనిస్టిట్యూట్ నిర్వాహకుడు జోగారావు రాంపండుని పరీక్షించి ఆరునెలలు క్రమం తప్పకుండా బాబుని తీసుకు వస్తే ఫలితం ఉంటుందని చెప్పాడు.

"మరి నెలకు ఫీజు ఎంతవుతుందంటారు?" అడిగాడు రాజయ్య.

అతని ప్రశ్నకు జవాబుగా అక్కడున్న పిల్లలను చూపించి "వీరంతా నెలకు రెండువేలు కడుతున్నారు. పెద్ద డాక్టరుగారు చెప్పారు కనుక మీకు నెలకు వెయ్యిరూపాయలు తగ్గిస్తున్నాం." అన్నాడు జోగారావు.

"బాబూ! మేం చాలా పేదవాళ్ళం మీరు మరికొంచెం దయ చూపించాలి." రాజయ్య ప్రాధేయపడ్డాడు.

"చూడు రాజయ్యా, ఈ ఇంటికి ఐదువేలు అద్దె ఇవ్వాలి. ఇద్దరు టీచర్లకు జీతాలు ఇవ్వాలి. ఫర్నిచరు, పిల్లల సామగ్రికి పెట్టుబడి చాలా అయ్యింది. మాకు గ్రాంట్సు ఏమీ ఉండవు. మా కృషి చూసి, ఇక్కడి పిల్లల పరిస్థితి చూసి ఎవరైనా సహాయం చేస్తేనే మాకు మిగులుతుంది. లేకుంటే లోటు బడ్జెట్లోనే నడపవలసి వస్తుంది."

"సరేనండి. కానీ మీరు ఒక అవకాశం ఇవ్వాలి. నెల పూర్తయ్యాక మేం ఫీజు చెల్లించే విధంగా మమ్మల్ని ఆదుకోవాలి."

జోగారావుకి వారి పరిస్థితి పూర్తిగా అర్థం అయ్యింది.

"అలాగే! నెల పూర్తయ్యాకనే ఫీజు ఇవ్వండని' అన్నాడు

ఇంటికి వచ్చాక రాంపండుని ఆడుకోమని చెప్పి భార్యా, భర్తలిద్దరూ ఆలోచించసాగారు. రోజూ రాంపండుని తణుకు తీసుకువెళ్ళాలి. ముక్కామల నుండీ తణుకు తొమ్మిది కిలోమీటర్లు. బస్ అయినా ఆటో అయినా ఐదురూపాయలు తీసుకుంటారు. రానూ, పోనూ పదిరూపాయలవుతుంది. రాంపండు చిన్నపిల్లాడు కనుక వాడికి టిక్కెట్టు ఉండదు.

ఆ పదిరూపాయలూ ఉంటే కుటుంబానికి ఒక పూటకి సరిపడా బియ్యం వస్తాయి.

యాదమ్మ ఆలోచనలు ఒక కొలిక్కి వచ్చాయి. భర్తతో తన నిర్ణయం చెప్పింది.

"రోజూ తొమ్మిదిగంటలకు నన్నూ, రాంపండుని తణుకులో దింపి నీ డ్యూటీకెళ్ళిపో. నేను వాడిని ఆ స్కూలుకి తీసుకెళ్ళి మాష్టారితో ఒక గంట పాఠాలు చెప్పించి ఇంటికి తీసుకువస్తాను. నువ్వు ఆ టైంకి ఖాళీగా ఉంటే మమ్మల్ని ఇంటి దగ్గర దింపుదువుగాని. లేకపోతే నేనే వాడిని చంకనేసుకుని నడుచుకుంటూ వచ్చేస్తాను.

"తొమ్మిది కిలోమీటర్లు నడిచి వస్తావా...?" ఆశ్చర్యంగాఅడిగాడు రాజయ్య.

"ఆ! నడిచే వస్తాను. నా రాంపండుకి మాటలు రావడం కోసం తొమ్మిది వేల కిలోమీటర్లయినా నడుస్తాను." స్థిరంగా చెప్పింది యాదమ్మ.

ఆమె ఆత్మ విశ్వాసానికి, రాంపండు మీద ఆమెకున్న అవ్యాజమైన మాతృప్రేమకు ముగ్ధుడయ్యాడు రాజయ్య.

"అమ్మీ! నువ్వు చెప్పినట్లే చేద్దాం. ఇంటిదగ్గర మన పిల్లల్ని కనిపెట్టుకొని ఉండమని సూరమ్మవ్వకు చెబుదాం. ఏ తల్లి కన్నబిడ్డడో! మనకు దొరికాడు. వాడిని మాటలురాని మూగాడిగా.. ".

"వద్దయ్యా! అట్టా అనమాకు. కలలో కూడా వాడు "మూగాడని" అనమాకు నా బంగారు తండ్రి సక్కగా మాటాడుతాడు. పెద్ద పెద్ద చదువులు చదివి గొప్ప ఉద్యోగం చేస్తాడయ్యా. నాకా నమ్మకం ఉంది" కళ్ళమ్మట నీరు కారుస్తూ గద్గదస్వరంతో అంది యాదమ్మ.

ఆమె కన్నీళ్ళు తుడిచాడు రాజయ్య తన తుండుగుడ్డతో.

"అమ్మీ! నువ్వు మరీ దిగాలు పడుతున్నావు. ఇలాగే ఉంటే నీ ఆరోగ్యం పెడుద్ది. అప్పుడు ఆడిని ఎవరు చూస్తారు. ఆ... " అని కూకలేసాడు రాజయ్య. చీర చెంగుతో కళ్ళు పూర్తిగా తుడుచుకుని ఇంట్లోకి వెళ్ళి వంట ప్రయత్నం మొదలెట్టింది.

రాజయ్య, యాదమ్మలకి ఇద్దరు మగపిల్లలు రాజు, రవి. పెద్దాడు రెండవతరగతి, చిన్నాడు ఒకటవతరగతి చదువుతున్నారు. పొద్దున్న, రాత్రి ఇంట్లో తింటారు. మధ్యాహ్నం స్కూల్లోనే భోజనం పెడతారు. రాజయ్య రిక్షామీద వచ్చే డబ్బులన్నీ యాదమ్మకే ఇస్తాడు. అతనికి దురలవాట్లు ఏంలేవు. ప్రొద్దున్న ఒకసారి, రాత్రి ఒకసారి చుట్టమాత్రం కాలుస్తాడు.

యాదమ్మ కూలిపనికి వెళ్ళి డబ్బులు తెస్తుంది. పిల్లలిద్దరి పేరు మీదా ఆర్.డి.ఎక్కౌంట్లు ప్రారంభించి నెలనెలా ఏభైరూపాయలు పోస్టాఫీసులో వేస్తోంది. సాఫీగా సాగిపోతున్న వారి కుటుంబంలో అకస్మాత్తుగా వచ్చి చేరాడు రాంపండు. ఒక్కనిముషం కూడా వదలకుండా తన వెంట తిరిగే రాంపండు అంటే యాదమ్మకు వల్లమాలిన ప్రేమ. ఎవరైనా రాంపండుకి "ఇంకా మాటలు రావా" అని అడిగితే "ఈ మధ్యన చాలా మందికి ఆరేళ్ళు వస్తేగానీ మాటలు రావడం లేదంట" మా తమ్ముడు చెప్పాడు అని డబాయించేది.

పంతులుగారి చేత ముహూర్తం పెట్టించి రాంపండుని తీసుకెళ్ళి స్పీచింగ్ ఇనిస్టిట్యూట్‌లో చేర్పించింది యాదమ్మ. రెండురోజులు రాంపండు ఎవరిదగ్గరకూ వెళ్ళలేదు. యాదమ్మ కొంగుపట్టుకునే ఉండేవాడు.అతనికి బొమ్మలు ఇచ్చి రకరకాల జోక్స్ చెప్పి తనవద్దకు వచ్చేటట్లు చేసుకున్నాడు జోగారావు.

పూసలు దండలా గుచ్చడం, గోధుమపిండితో ఉండలు చేయించడం అగ్గిపెట్టెలోని పుల్లలన్నీ కిందవేసి మరలా వాటిని పెట్టెలో పెట్టించడం వంటివి రాంపండుతో చేయించేవాడు జోగారావు. రోజూ ఆయుర్వేద తైలాన్ని రాంపండు గొంతుకి రాసి 'మసాజ్' చేసేవాడు. తేనె వాడి నాలుకపై వేసి యాదమ్మ చేత నాలుకంతా రాయించేవాడు.

రోజూ ఉదయాన్నే ఉత్తరేణి పుల్లలతో పళ్ళుతోముకుని రాంపండుకి చెప్పి, గరుకుగా ఉన్న గచ్చుమీద సుద్దముక్కతో అక్షరాలు రాసి రాంపండు చేతివేలిని గట్టిగా పట్టుకుని దిద్దించమని యాదమ్మకి చెప్పాడు జోగారావు.

రాంపండు ఇనిస్టిట్యూట్లో చేసేపనులన్నీ మళ్ళీ ఇంటిదగ్గర రాంపండు చేత చేయించేది యాదమ్మ. రాజయ్య రిక్షా కిరాయి డబ్బుల్లోంచి రోజూ ముప్ఫై ఐదురూపాయలు తీసి ఒక డబ్బాలో దాచేది. నెలాఖరున వాడి ఫీజు కట్టడానికి తేలికగా ఉంటుందని.

రోజూ ప్రొద్దున్నే రిక్షాలో యాదమ్మని, రాంపండుని తణుకు తీసుకువచ్చి దింపేవాడు రాజయ్య పదకొండు గంటలు దాటాక కిరాయి లేకపోతే స్పీచింగ్ ఇనిస్టిట్యూట్‌కి వచ్చి వాళ్ళిద్దర్నీ తీసుకుని ఇంటికి వచ్చేవాడు. భోంచేసి మళ్ళీ తణుకు వెళ్ళిపోయేవాడు.

రాజయ్యకు ఏదైనా కిరాయి దొరికి పదకొండు దాటాకా రాకపోతే యాదమ్మే రాంపండుకి చంకనేసుకుని తొమ్మిది కిలోమీటర్లు నడిచి వచ్చేది. ముక్కామల వచ్చే ఆటోల్లో ఖాళీఉంటే ఎవరైనా ఆగి వాళ్ళిద్దర్నీ ఎక్కించుకునేవారు. లేకపోతే నడిచి ఇంటికి వచ్చేది.

రాంపండు కోసం యాదమ్మ పడుతున్న శ్రమని చూసి ఊరంతా ఆశ్చర్యపోయేవారు. కడుపున పుట్టిన బిడ్డల్ని డబ్బులకోసం కాఫీహోటళ్ళలో షాపుల్లో పనులకు పంపే తల్లితండ్రులున్న ఈ సమాజంలో, పేగు తెంచుకు పుట్టకపోయినా, దేవుడిచ్చిన పెన్నిధిగా భావించి రాంపండుకోసం రెక్కలు ముక్కలు చేసుకుంటున్న యాదమ్మ విశాలహృదయాన్ని అందరూ అభినందించేవారు.

రెండు నెలలు గడిచేసరికి రాంపండు రాజయ్యని 'నాన్నా' అని, సూరమ్మవ్వని 'మామ్మా' అని పిలవసాగాడు. జోగారావు కూడా రాంపండు పట్ల ప్రత్యేక శ్రద్ధ చూపించేవాడు. చెన్నయ్ నుండి వచ్చిన డాక్టర్ మధుస్మిత రాంపండుని పరీక్షించి జోగారావుకి మరికొన్ని సూచనలు చెప్పింది.

ఆరునెలలు తిరిగేసరికి రాంపండు సంఖ్యలు చెప్పడం, తెలుగులో అమ్మ,ఆవు, వంటి రెండక్షరాల పదాల్ని చెప్పడమే గాక పలకపై రాసి చూపించాడు.

ఒకరోజు జోగారావు యాదమ్మని ఆఫీసులోకి పిలిచాడు.

"చూడమ్మా! రాంపండు నెమ్మది, నెమ్మదిగా పుంజుకుంటున్నాడు. వాడు మిగతా పిల్లల్లా రాణించాలంటే మీరు ఇంకొక ఏడాది ఇక్కడికి రావలసి ఉంటుంది. మీ ఆర్థిక పరిస్థితి చూస్తే నాకు జాలేస్తోంది. మా ఇనిస్టిట్యూట్‌లో కూడా పిల్లలు ఎక్కువగా చేరడంలేదు.

నా పరిస్థితీ అంతంత మాత్రంగానే ఉంది. డాక్టర్ మధుస్మిత చెన్నయ్‌లోని వారి ఇనిస్టిట్యూట్‌కి వచ్చేయమంటున్నారు. ఇరవైవేలు జీతం ఇస్తామంటున్నారు. రాంపండు కోసం నువ్వుపడుతున్న కష్టాలు చూస్తుంటే నేను కూడా నా వంతు సాయం చేయాలనిపిస్తోంది.

ఈ దశలో రాంపండుకి ట్రీట్‌మెంట్ ఆపేస్తే వాడిస్థితి స్థితికి దాటి ముందుకుపోదు. అందుకే నేను నా ప్రయాణం విరమించుకుంటున్నాను. రాంపండుకి మాటలు పూర్తిగా వచ్చాకా, ఆరోగ్యవంతుడయ్యాకనే నేనూ నా ప్రయాణం సంగతి ఆలోచిస్తాను. ఈ కేసుని నేను ఛాలెంజింగ్‌గా తీసుకున్నాను."

ఊపిరి తీసుకోవడానికి ఒక్క నిముషం ఆగాడు జోగారావు.

యాదమ్మ చటుక్కుని వంగుని అతని కాళ్ళకు మొక్కింది.

"అయ్యయ్యో! ఇదేమిటమ్మా! నువ్వు చేస్తున్న త్యాగంలో నేను చేస్తున్నదెంత? అవునూ మొన్న వర్షాలొచ్చిన నాలుగురోజులూ నువ్వే రాంపండుని రిక్షాలో తీసుకొచ్చావన్నారు. నిజమేనా ?"

"అవును అయ్యగారూ! రాజయ్యకి జ్వరం వచ్చింది. మూసిన కన్ను తెరవకుండా పడుకున్నాడు. ఎవర్ని బతిమాలతాను చెప్పండి. అందుకని నేనే రిక్షా తొక్కుకుంటూ ఆ నాలుగురోజులూ రాంపండుని మీ దగ్గరకు తీసుకొచ్చాను. పెళ్ళైన కొత్తలో సరదాగా నేర్చుకున్నాను రిక్షా తొక్కడం అది ఈ విధంగా ఉపయోగపడింది."

మాతృత్వ మహోన్నత శిఖరంపై నిలిచిన యాదమ్మకు మనసులోనే జోహార్లు చేసాడు జోగారావు.

✡✡✡

కాలచక్రంలో రెండు సంవత్సరాలు గిర్రున తిరిగాయి. యాదమ్మ కృషి ఫలించింది. జోగారావు అకుంఠిత దీక్ష. రాంపండులోని పట్టుదలకుతోడై నిలిచి రాంపండు మామూలు పిల్లాడిలా ధారాళంగా మాట్లాడుతున్నాడు. గ్రామంలోని అందరూ యాదమ్మకు తోడుగా నిలిచారు.

రాంపండు స్కూలులో చేరి పాఠాలు నేర్చుకోవడమే కాదు మాష్టారు చెప్పిన పాఠాన్ని పుస్తకం చూడకుండా తిరిగి అప్పచెప్పుతున్నాడు. తొమ్మిదవ ఏటనే ఏడవ తరగతి పరీక్ష రాసి రికార్డు నెలకొల్పిన రాంపండు పదకొండవ ఏట ప్రభుత్వం ప్రత్యేక అనుమతితో పదవతరగతి పరీక్షలకు హాజరై జిల్లా ప్రథముడిగా విజయం సాధించాడు.

టి.వి.ఛానల్సు రాంపండుని ఇంటర్వ్యూ చేసి విశేషప్రచారం చేసాయి.

"మీ ముగ్గురు పిల్లల్లో పెద్దవాళ్ళిద్దరూ సామాన్య తెలివితేటలతో ఉండగా ఆఖరి పిల్లాడు ఇంత చురుగ్గా ఎలా ఉన్నాడని...?" యాదమ్మని టీ.వి యాంకరు ప్రశ్నించింది.

"రాంపండు నా కడుపున పుట్టిన బిడ్డకాదమ్మా. ఆ దేవుడు నాకిచ్చిన బిడ్డ. ఎనిమిది సంవత్సరాలక్రితం తణుకులో గణపతి సంబరాలకు వెళ్ళినప్పుడు, తల్లిదండ్రుల నుండి తప్పిపోయి ఏడుస్తున్న రాంపండు కనిపించాడు. రెండుగంటలకు పైగా చూసాం, ఎవరైనా పిల్లవాడికోసం వస్తారేమోనని. ఎవరూ రాలేదు. పోలీసుల అనుమతితో మా ఊరు తీసుకొచ్చాం. అప్పటినుండీ మా దగ్గరే పెరుగుతున్నాడు. ఏ బంగారు తల్లి కన్నబిడ్డ ఈ రాంపండు. ఏ పుణ్యదంపతుల బిడ్డనీ, నీ బిడ్డగా చెప్పుకుని నేను వారికి అన్యాయం చేయలేను. ఈ అపురూపమైన మొక్కని పెంచుతున్న తోటమాలిని మాత్రమే నేను. రాంపండు మా ఇంట్లో ఉండడం వలన మాకందరికీ పేరు వచ్చింది. గౌరవం పెరిగింది."

యాదమ్మ నిజాయితీకి, మానవత్వానికి టీ.వి.ఛానలువారుకూడా హృదయపూర్వకంగా అభినందించారు. స్థానికంగా ఉన్న రోటరీక్లబ్ రాంపండు ఉన్నత చదువుని స్పాన్సర్ చేయడానికి ముందుకు వచ్చింది.

వారం రోజులు గడిచాకా యాదమ్మ ఇంటిముందు ఖరీదైన కారు వచ్చి ఆగింది. అందులో నుండి బ్యాంక్ ఆఫీసరు రాజారావు, అతని భార్య లక్ష్మి, ఎస్.ఐ. సుధీర్ దిగారు.

ఎస్.ఐ.ని చూడగానే యాదమ్మ, రాజయ్య కంగారు పడ్డారు. ఎస్.ఐ. రాజయ్య దగ్గర కొచ్చి "బాగున్నావా?" అని అడిగాడు. మౌనంగా తలూపాడు రాజయ్య

"రాజయ్యా! నువ్వు పెంచుకుంటున్న రాంపండు తల్లీతండ్రీ వీళ్ళిద్దరూ. ఈయన బాంక్ ఆఫీసరు రాజారావు, ఈమె ఆయన భార్య లక్ష్మి. టీ.వీలో మీ రాంపండు ఇంటర్వ్యూ చూసి నిన్న వచ్చి నన్ను కలిసారు. పిల్లవాడి చిన్నప్పటి ఫొటోలు, బర్త్ సర్టిఫికెట్ అన్ని ఆధారాలతో వచ్చారు. వాళ్ళ అబ్బాయిని వాళ్ళు తీసికెళ్తారట. ఇన్నాళ్ళూ మీరు వాడిని పెంచినందుకు లక్షరూపాయలు చెక్కుకూడా మీకు ఇస్తామన్నారు."

యాదమ్మకి ఎస్.ఐ చెబుతున్న మిగతా మాటలు వినిపించలేదు. 'వాళ్ళ అబ్బాయిని వాళ్ళు తీసుకెళతారట' అనే విషయం బోధపడగానే ఆమె తలలో పెద్దహోరు మొదలయ్యింది. ఒక్కసారిగా నేలమీద కూలబడిపోయి కళ్ళమ్మట జలజలా కన్నీరు కార్చింది. రాజయ్య ఆమెను ఓదార్చసాగాడు.

✡✡✡

"అమ్మీ! మనది కాని వస్తువు మీద మనకు హక్కు లేనట్లే, మన బిడ్డ కాని బిడ్డపై మనకు ఏం హక్కు ఉంటుంది?"

రాంపండు దగ్గరకు వచ్చారు రాజారావు, లక్ష్మి.

'బాబూ! నేను మీ అమ్మనిరా' అని లక్ష్మి అంటే 'నేను మీ నాన్ననురా' అని రాజారావు రాంపండు రెండు చేతులూ పట్టుకున్నారు. వాళ్ళని విసిరి కొట్టి యాదమ్మ దగ్గరకు వెళ్ళిపోయాడు రాంపండు.

రాజారావు నెమ్మదిగా రాంపండు దగ్గరకు చేరి అనునయించబోయాడు. రాంపండు తీక్షణంగా రాజారావుకేసి చూసాడు.

"ఇన్ని సంవత్సరాలలో నేను మీకెప్పుడూ గుర్తుకురాలేదా"

రాంపండు ప్రశ్నకు ఒక్కసారిగా నివ్వెరపోయాడు రాజారావు. అంతలోనే సర్దుకున్నాడు.

"నిన్ను మరిచిపోతే కదా బాబూ, గుర్తులేకపోవడానికి"

"మరి ఆ రోజు నన్నెందుకు వదిలించుకున్నారు?"

రాంపండు మాటలకు అందరూ అవాక్కయ్యారు ఒక్కసారిగా.

"ఏమిటి బాబూ, నువ్వు మాట్లాడేది....?"

"అవును. ఇది పచ్చి నిజం. ఆరోజు సంబరంలో బుట్టబొమ్మల్ని చూస్తున్న నన్ను హఠాత్తుగా వదిలేసి మీరు వెళ్ళిపోవడం నాకింకా గుర్తుంది. నేను మాటలురాని మూగవాడిగా ఉంటే మీ స్టేటస్‌కి భంగమని నన్ను వదిలించుకున్నారు. చొక్కా మీద పడిన పురుగును దులిపేసినట్లు, నన్ను నడివీధిలో వదిలేసి, తండ్రి బాధ్యతను దులిపేసుకున్నారు. ఆ భగవంతుడు పంపిన దేవదూతల్లా యాదమ్మా, రాజయ్య నన్ను అక్కున చేర్చుకున్నారు. లేకపోతే నా పరిస్థితి ఏమిటి? ఏ గుడి మెట్ల మీదో, ఏ బస్టాండులోనో అడుక్కుంటూ జీవించవలసి వచ్చేది."

"బాబూ! మా మాట విను" అభ్యర్థించాడు రాజారావు

"వద్దు. నన్ను ఆపకండి. నన్ను పూర్తిగా చెప్పనివ్వండి. మాటలు రాని నన్ను కన్నబిడ్డకంటే ఎక్కువగా ఆదరించారు వీళ్ళు. నాకు మాటలు రావాలని దేవుళ్ళకు మొక్కుకున్నారు. డాక్టర్ల కాళ్ళు పట్టుకున్నారు. నాకు మాట వస్తుందని కొండంత ఆశతో పీర్లపంజా వద్ద నిప్పుల గుండంలో నడిచిందీ, నాకోసం వర్షంలో తొమ్మిది కిలోమీటర్లు రిక్షా తొక్కి, నన్ను కడుపులో దాచుకుని పెంచిందీ... ఈ అమ్మే..

ఈమె యాదమ్మ కాదు. వేదమ్మ. నాకు జీవన వేదం బోధించిన మహోన్నత మూర్తి. నేను ఒక్కో అక్షరం పలుకుతుంటే ఒక్కో లోకాన్ని జయించినంత ఆనందం ఆమె కళ్ళల్లో నాకు కనిపించేది. తను కడుపుని మాడ్చుకుని నా కడుపు నింపేది. తన రక్తాన్ని ధారపోసి నాకు పునర్జన్మ నిచ్చింది.

మీరు ఎలా చూసారు నన్ను? ఈ మూగవెధవ దాపురించాడేమిటే మనకు" అని ఈసడించుకునేవారు.

త్యాగ బుద్ధితో, మానవత్వంతో నన్ను మనిషిని చేసిన ఈ మహనీయుల సరసన నిలబడటానికి కూడా మీకు అర్హత లేదు. దయచేసి వెళ్ళిపొండి. వీళ్ళు నావాళ్ళు. వీరినుండీ నన్ను వేరు చేసే ప్రయత్నాలు మానుకోండి. తెలివైన బిడ్డకు తల్లిదండ్రులం మేమేనని ప్రచారం చేసుకోవడానికి చాలా శ్రమపడి వచ్చారు.

ఎస్.ఐగారూ! నేను మనస్ఫూర్తిగా చెపుతున్నాను. నేను ఈ ఊళ్ళోనే ఉంటాను. వీళ్ళదగ్గరే ఉంటాను. మీరు తీసుకొచ్చిన వారి వెంట వెళ్ళను. ఇది నా నిర్ణయం."

ఎస్.ఐ సుధీర్ సలహా మేరకు రాజారావు, లక్ష్మి భారంగా వెనుతిరిగారు.

రాజయ్య, యాదమ్మ రాంపండుని కౌగలించుకుని ఆనందంతో ఉప్పొంగిపోయ్యారు. చేతికర్ర ఆసరాతో వచ్చి సూరమ్మవ్వ కూడా రాంపండుని మనసారా దీవించింది.

✡✡✡

ఇలా అన్నారు..!

బతికి వున్న పిల్లల్ని నరికి, వొండి, డబ్బాలలో పెట్టి, మూసి, సీళ్ళు వేసి, బి.ఎ.లనీ, ధర్మపత్నులనీ చీట్లు అంటించి , కొంచెంగా ప్రాణం పోసి, ఎగుమతీ చేసే యంత్రవర్తకులు తల్లిదండ్రులు. మళ్ళీ తమ ఇంటికి రాకుండా, తమ డబ్బు ఖర్చుచెయ్యకండా తమకి అపకీర్తి రాకండా, బడికీ, అత్తవారింటికీ పంపేసి శాంతిపడే సౌకర్యాలు ఈ చదువూ, పెళ్ళీ..!

- చలం, మ్యూజింగ్స్(1944)